

significa 'plantada, planter' («pflanzung»).

La idea de Stokes fou que el mot per dir 'sutge' s'hauria creat a base de la idea de l'assentament del fum i detritus ignis en forma de sutge («angesetztes»). Semàntica imaginativa, concebible; però gens evident, més aviat forçada. I no obstant, això és el que han repetit els indoeuropeïstes, germanistes etc.: Kluge-M., Fraenkel, fins a Pokorny (*IEW*, 886.34-37). Observem en canvi que Thurneysen en la seva obra cabdal, *Handbuch des Altirischen*, parla de l'irl. *suide* 'assentament', i *suidim*, molt sovint (pp. 44, 113, 411, vol. II, 93), explicant-ne i descabdellant la segura etimologia, però en tota l'obra no diu un mot del nom del sutge: no sabem si perquè (com declara a la p. IX) fuig de totes les qüestions polèmiques o perquè s'inclinava a descartar l'etimologia dels seus col·legues. No en va tornar a parlar. Tampoc no en va parlar mai el seu deixeble màxim Leo Weisgerber: el mot falta en *Die Sprache der Festlandkelten* (1.ª ed. 209, 2.ª ed. 67, on n'hauria de tractar).

Ara bé Thurneysen (que potser cercava per una altra banda) s'atenia en el seu article als fets fonètics: ũ en gaelic i en francès, però o en britònic i alguna cosa al voltant de õ en les altres famílies indoeuropees. El gran mestre ja va suggerir que les formes brit. podien venir de ou o bé oi, i sembla que també pensa (sense dir-ho clar) a estendre-ho a les altres. Però de moment, M-Lübke el tranquil·litzava per la banda romànica amb el cat. *suja* i oc. *suja*: sŪDIA, doncs, en tot el romànic, sense dificultat; no fou fins més tard, en redactar el *REW*, que M-Lübke començà a adonar-se de la complexitat per la banda romànica. Però llavors Thurneysen ja era mort.

Ara amb els fets romànics ben coneguts, ens adonem que havia d'haver-hi diftong pertot, reduït diversament, com ja vaig suggerir el 1937 en la nota de *VRom.* II, 449. Tot devia sortir de reduccions diverses d'un diftong ou originari, car res més fàcil que la reducció de ou a ũ; però d'altra banda hi ha formes romàniques que mostren reducció a o, en coincidència amb el britònic i fins les altres llengües indoeuropees: si no es volia admetre així era perquè un diftong és impossible, segons el sistema indoeuropeu, en una arrel en E/o com és la de SED-. I així és com ens cau la bena dels ulls, puix que també la semàntica d'aquella etimologia era forçada: l'arrel del nom indoeuropeu del sutge ha de ser del tipus sUD/SEUD/SOUD-.

Tipus existent i també documentat per formes germàniques; i amb el gran avantatge que aquí la semàntica és molt més clara: ags. *besūtian* 'ensutzar, embrutar', «beschmutzen», també representat en el germànic continental per dialectes baix-alemanys: *sot* a Westfàlia, 'sutzura, llot, excrement' («Dreck»); això és el sutge, brutícia més o menys llotosa: els metges i cosmètics populars l'usaven per fer pomades liquidant-ho, fent-ho regalar tot plegat, amb l'ajuda de la tebior poc sòlida que encara li queda al sutge: ja ho hem vist documentat en el S. xv pel metge Jaume Roig i el farmacèutic Mestre Joan. Encara els pastors del nostre Pirineu i pre-Pirineu usen la *sutjada* f. 'ungüent fet

amb sutge i oli de ginebre', que s'usa per a curar els talls i ferides que les tisores dels tonedors fan al bestiar de llana (a Ripoll i Merlès de Berguedà, *BDC* XIX, 158).

El radical SEUD- no és més que una de les varietats de la vasta arxi-arrel indoeuropea SEU- amplificada amb -D-. Amplificació paral·lela a moltes altres que es poden veure en els diccionaris comparats indoeuropeus de Walde, Fick i Pokorny; V. aquest 912-914. Hi predomina la idea de 'suc', 'cosa suquejant', 'que degota'. I bé, el sutge cau a gotes de dalt de la xemeneia, que per això el llatí va dir-ne *stilli-cidium* (> *ESTALZI* cat. occidental).

Arxi-arrel molt descabdellada: en forma nua su/SEU- > el gr. *ῥεῖ* 'plou', gr. popular *ῥθλος/ῥσθλος* pròpiament 'degotalls' usat en el sentit de 'xerrameca, garlar insubstancial'; hi ha derivacions en -G/K-: ll. *su-gere*, *sucus*, germ. sŪG- 'xuclar', però també en les llengües bàltiques, i aquí designant precisament la 'pluja': *suge* en la forma més arcaica del prussí antic (gloss. d'Elbing), més tard *soye* (glossari de Grünau, n.º 46, c. l'a. 1500); amplificació en -L-: ags. *sol* 'fang, bassal' («schlamm, pflütze»), lit. i letó *sulà* 'saba que degota de l'arbre', pruss. ant. *sulo* 'mató, llet presa' («matto» gloss. d'Elbing, 693); amplificació en -F/B- scr. *sūpah* 'brou', germ. sup- 'glop', 'sopa' etc.; en -N- scr. *sunóti* 'ell premsa el most', 'ell deixata el soma diví'; en -T- irl. ant. *suth* 'suc, llet', gr. *ῥετος* 'pluja a xàfec'. sUD/SEUD/SOUD- n'era una altra amplificació i d'aquí sortiren l'ags. *be-sut-ian* 'embrutar', en baix alemany 'merda líquida', i el nom indoeuropeu soud- del sutge.

Puix que en romànic (altrament també en cèltic) sOUDIA apareix reduït en dues formes diferents sŌDIA i sŪDIA ¿foren totes dues d'herència cèltica o hi tingué una part el sorotàptic, de vocabulari tan afí al balto-eslau? Això és el que no sabem ara per ara.

DERIV.: *Sutjada* (supra). *Sutjar* 'curar els talls i ferides del bestiar amb sutjada' (Merlès, *BDC* XIX, 158). *Llet sutjada* 'barrejada amb sutge'. *Sutjós* «ple de sutja» (1507, Busa-N.). *Ensutzar*; *ensutzir*. *Desensutzar*.

¹ Així Chabàs, crec segons les dues millors eds. antigues (A, Val. 1531), i B, Bna. 1561, però *sutga* en el ms. — ² El detall geogràfic dels fets és complicat: hi ha faixes alternants. El tipus *sūjo* amb *ü* (i evolucions locals de la *j*, en part africada i ensordida), segons Meyer ocupa una altra zona del Tarn-et-G. al volt de Montauban (12 poblacions). Hi ha unes illes de *souèjo* en el Comenge i Lavedà (*Le Gc.*, § 354), i d'altra banda *souye* sembla ser la forma de gran part del Bearn (cap a la plana), veg. Lespy i Palay; ⁷ un riu d'aigües negreses, *la Souye* que neix cap a Morlaas desaiuga en el Luy-de-France, vora el poble de *Souye*: un i altre nom es documenten des d'antic: *la Soja* 1492, *Soyge* 1538, *Soya* 1547, *Souia* 1645 --- (Raymond, *Di. Top. B.-Pyr.*). — ³ Bolelli, *It. Dial.* XVIII, 64, detalla: irl. mj. *suithe*, irl. mod. *súgha*, irl. d'Aran *suī*, manx *sooe*, *soeie*. És possible que en alguna d'aquestes